

ANDREJ PLENKOVIĆ Premijer o odgovoru Vlade na pandemiju koronavirusa

Ovu krizu možemo zajedno prebroditi

Poslali smo jasnu poruku da Vlada staje iza hrvatskog radnika i iza hrvatskog gospodarstva u najvećoj mogućoj mjeri i na najbrži mogući način. Jednom, kada ova epidemija završi, što prije i što učinkovitije ponovo ćemo pokrenuti hrvatsko gospodarstvo i normalno poslovanje

POGLEĐ str. » 3., 4. i 5.

DAVOR KOVAČEVIĆ

Izabrali smo strategiju borbe za živote i zdravlje građana - Andrej Plenković

ANDREJ PLENKOVIĆ PREDSEDNIK VLADE O KORONAKRIZI I ODGOVORU VLASTI NA SITUACIJU BEZ PRESEDANA

Svom silinom udarili smo na virus i usporili širenje zaraze, možemo ovu krizu zajedno prebroditi!

Mi smo poslali jasnu poruku da Vlada u ovakvoj krizi staje iza hrvatskog radnika i iza hrvatskog gospodarstva u najvećoj mogućoj mjeri, najizdašnjoj i na najbrži mogući način. Uz ove mjere, Vlada će raditi i na tome kako - jednom kada ova epidemija završi - što prije i učinkovitije ponovno pokrenuti hrvatsko gospodarstvo i normalno poslovanje

nastavak na str. 4.

nastavak sa str. 3.

Tihana TOMIČIĆ Snimio Davor KOVAČEVIĆ

Podrška Vladi i Nacionalnom stožeru Civilne zaštite, kojega je oformila, u ovoj korona-krizi izuzetno je visoka, no iz dana u dan ipak se postavljaju pitanja o tome na koji će se način Hrvatska na kraju uspjeti izvući iz te krize. O svim aspektima krize razgovarali smo s predsjednikom Vlade Andrejom Plenkovićem.

Objavljene su projekcije Svjetske banke koja za Hrvatsku u ovoj godini predviđa pad BDP-a od 6,2 posto u ovoj godini, što nazivaju dubokom recesijom, a predviđa se i nezaposlenost na razini 9 posto, dok bi iduće godine rast bio 4,6 posto, no to će i dalje sveukupno biti ispod nule najmanje kroz dvije godine. Kako ćemo sve to preživjeti?

- Mislim da je očekivano da će kriza ovakvih razmjera izazvati pad BDP-a kod svih zemalja, a po institucijama i analitičarima puno je zemalja koje će imati i znatno veći pad BDP-a. Kod nas je jasno da će se to osjetiti, međutim ono što smo mi odabrali kao odgovor na situaciju, koja je nepredviđena i bez presedana, jest zaštita radnih mjesta i pomoć hrvatskom gospodarstvu. To su dva ključna elementa paketa naših mjera u ožujku i travnju. Mjere daju učinke, što pokazuje ogroman broj zahtjeva prema HZZ-u i Poreznoj upravi. S današnjim danom mjeru potpore od 3.250, odnosno 4.000 kn zatražilo je već stotinjak tisuća poslodavaca koji zapošljavaju preko 560.000 radnika, a isplaćena je oko 1,1 milijarda kuna, što govori o spremnosti sustava HZZ-a i Vlade za brzi odgovor na izazove s kojima smo se suočili. Što se tiče mjera vezane uz porezne obveze, primljeno je nešto više od 92 tisuće zahtjeva, a riješeno ih je skoro 80 tisuća. Neizvjesnost u vezi trajanja ove krize je nepoznanica za sve države, pa i za Hrvatsku. Zato činimo sve da nademo izvore financiranja. Prvom preraspodjelom u proračunu vrijednom preko dvije milijarde kuna čuvamo funkcioniranje države, a dan nam se pritom ne dogodi socijalna fraktura i da dio ljudi ne oстане bez sredstava za život.

Sprečavanje zlouporaba

Ipak, dosad je već oko 20.000 ljudi prema nekim procjenama ostalo bez posla.

- Kako bismo vratili te ljude na tržište rada, Hrvatski zavod za zapošljavanje usvojio je kriterije za korištenje travanjskog paketa mjera kroz koje omogućujemo poslodavcima koji su otpustili radnike u ranijem periodu da koriste mjere za travanj i svibanj uz uvjet povratka

Naša novinarka Tihana Tomičić i premijer Andrej Plenković

na posao otpuštenih zaposlenika. Omogućene su time potpore radnicima zaposlenim do 19. ožujka 2020. - umjesto do 29. veljače. Također je to omogućeno radnicima vlasnicima udjela u trgovačkim društvima koji imaju manje od 25 posto udjela korištenje mjere. Obuhvaćene su i tvrtke u likvidaciji ili stečaju uz uvjet da podmiruju svoje obveze. Uključili smo i radnike zaposlene u podružnicama predstavništava stranih tvrtki u Hrvatskoj. Stoga vjerujem da broj novih nezaposlenih neće u ovoj fazi dalje rasti. Očekujemo pritom odgovornost poslodavaca i uspostaviti ćemo sve mehanizme da se bilo kakve eventualne zlouporabe spriječe.

Bojite li se sloma državnih financija već možda i do ljeta?

- Naći ćemo financiranje iz 4 izvora - prvo je domaće tržište kapitala, a pritom su važne i mjere HNB-a u smislu zadržavanja likvidnosti, drugo su međunarodne financijske institucije, treće međunarodno tržište kapitala, a četvrto Europska unija. Iskorištiti ćemo sve te mehanizme, Ministarstvo financija sustavno vodi razgovore s bankama i investitorima. Zaduživanje na domaćem tržištu je već u fazi konkretizacije, a očekuje se da će u tom procesu sudjelovati banke te mirovinski i investicijski fondovi. Usto, aranžmane ćemo realizirati na međunarodnom tržištu. S obzirom da je procjena da ćemo u roku od tri mjeseca trebati pribaviti iznos do oko 10 milijardi eura, u cijeli proces ulazimo osmišljeno i pažljivo.

Sve ove ambiciozno zamišljene mjere ćete bez problema pokriti?

- To uopće nije upitno. Mi smo poslali jasnu poruku da Vlada u ovakvoj krizi staje iza hrvatskog radnika i iza hrvatskog gospodarstva u najvećoj mogućoj mjeri, najizdašnijoj i na

najbrži mogući način. Uz ove mjere, Vlada će u tjednima pred nama raditi i na tome kako - jednom kada ova epidemija završi - što prije i učinkovitije ponovno pokrenuti hrvatsko gospodarstvo i normalno poslovanje. Možemo reći da smo ovu krizu dočekali sa stabilnijim i otpornijim gospodarstvom nego što je to bilo prije krize 2008. U mandatu ove Vlade učinili smo sve da hrvatsko gospodarstvo bude otpornije na vanjske šokove i krize nego što je bilo ranije - i sa zdravim gospodarskim rastom, odgovornim vodenjem javnih financija, uravnoteženim proračunom, proračunima koji su imali višak, s investicijskim kreditnim rejtingom te apsorpcijom europskih sredstava. Sada se u ovakvoj krizi koja donosi snažan vanjski šok na gospodarstvo jasnije vide i osjete ekonomska i financijska postignuća koja smo ostvarili u protekle tri godine.

Sve ste bili spremni za nove izbore, i onda obrat.

- Nema to veze sa izborima, nego smo vrlo pažljivo planirali i radili. Činjenica je da smo izabrali strategiju borbe za živote i zdravlje građana. Udarili smo restriktivnim mjerama na virus i taj udarac je bio tako snažan da smo uspjeli usporiti širenje zaraze. Zahvaljujući našim ranim prepoznavanjem ove ugroze i njenog širenja izvan Kine, te rano poduzetim mjerama, zasad smo uspjeli značajno usporiti rast epidemije. Kada tu dinamiku usporedimo s drugim europskim zemljama, vidimo da ogromna većina ima brži rast od nas. Uvjereni smo da je ta strategija u konačnici bolja i za gospodarstvo, jer ćemo se ovako brže izvući iz ove situacije. One zemlje koje su dale prednost gospodarstvu, uviđaju da je cijena previsoka, da će im se ionako prepoloviti gospodarska aktivnost, a broj ljudskih žrtava je neopravdano previsok, pa sada mijenjaju strategiju i dolaze na onu za koju smo se mi opredijelili od samog početka. Glavno je pitanje koliko će ovo trajati, a na to pitanje odgovor nitko nema. Još nemamo ni lijek, ni cjepivo ni imunitet na COVID-19.

Stroža pravila za domove

U domovima za starije imamo prvu veću krizu sa širenjem virusa u sustav. Paralelno s tim pojavile su se pritom sumnje u postupanja odgovornih ljudi, a neki od njih su, složiti ćemo se, stranački uhljebi koji nisu uspjeli kontrolirati situaciju u svojim ustanovama. Pobjeda nad koronavirusom jest stvar povjerenja u Nacionalni stožer i one koji su ih ondje imenovali. Kako zadržati to povjerenje?

- Mi smo otpočeta znali i to jasno rekli da postoje dvije skupine ustanova gdje je ključno biti posebno oprezan, a to su zdravstvene

ustanove i domovi za starije, jer ondje su najranjivije skupine. Svaka od tih ustanova, konkretno domova, ima osoblje i ljude koji njima upravljaju - svi oni imaju jasne upute Stožera i resornih ministarstava o postupanju. Reakcija na pojavu virusa u tim ustanovama mora biti ista kao i u zdravstvenima, i bitno je da taj lanac između korisnika, osoblja i uprave, pa sve do liječnika i epidemiologa, kvalitetno funkcionira.

No, u Splitu je taj lanac zakazao.

- To se sad utvrđuje, da li je zakazao. Ukoliko budu utvrđeni neki propusti u provođenju mjera koje su vrlo jasno bile upućene i precizirane svim čelnicima domova za starije, tada će župan koji je nadležan donijeti odgovarajuće odluke za one za koje se utvrdi da su odgovorni.

Kad ćemo imati taj nalaz, i mjere ako se dokaže neodgovorno postupanje?

- Vrlo brzo. Razmatramo i dodatno stroža pravila za domove za starije kako bismo zaustavili širenje zaraze u smislu »fortifikacije« jer je ondje smještena najranjivija skupina ljudi.

Čini se da ste zasad »fortificirali« samo HDZ-ovog ravnatelja koji zasad ne snosi nikakve sankcije.

- Ukoliko budu utvrđeni neki propusti čelnih ljudi domova za starije, neovisno o njihovoj stranačkoj pripadnosti, naravno da će nadležna tijela donijeti odgovarajuće odluke.

U oporbi Davor Bernardić kaže da bi karantena već prije 15 dana završila da je SDP na vlasti.

- Sigurno. Ne samo kod nas, završila bi globalno, ja sam uvjeren, da Bernardić vodi Vladu.

Ne možete reći da oporba nije i konstruktivna: možda su SDP-ovi prijedlozi skuplji za proračun, ali činjenica je da su iznijeli već tri paketa svojih mjera i

Mi imamo sada toliko posla, da su nam izbori skoro pa zadnja stvar na svijetu. Danas je na stolu zdravlje i spašavanje ljudskih života

uputili ih u saborsku proceduru.

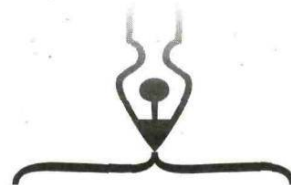
- Mi povlačimo realne i odgovorne poteze, dok je dio oporbe tek sad postao svjestan razmjera krize radi pandemije, pa još i lažno zaziva 400 tisuća otkaza u Hrvatskoj. A isprva su ignorirali posljedice širenja koronavirusa. Dosadašnja izdavanja koja smo predviđeli kroz svoje mjere vrlo su visoka u odnosu na BDP. Samo vrijednost poreznih rasterećenja procjenjuje se na najmanje 30 milijardi kuna, a mjera za održavanje zaposlenosti i radnih mjesta oko 8,5 milijardi kuna, što čini naš paket financijske pomoći financijski izrazito snažnim i na razini EU. U prilog tome govori i činjenica da je naš odnos vrijednosti fiskalnih mjera i BDP-a oko 9,6 posto, i time na samom vrhu EU, odmah iza Malte, a iza nas je Austrija. To potvrđuje da su naše fiskalne mjere ekstremno jake, jer u polovici država EU taj udio ne prelazi 3 posto. To je jasna poruka da nam je cilj čuvati zaposlenost i održavati likvidnost gospodarstva. Mi ne živimo u zemlji gdje novac raste na grani - činimo što je moguće, brzo i učinkovito. Mjere imaju efekte. I posljednje ankete pokazuju da građani vjeruju ozbiljnoj i odgovornoj politici.

Sve se izmijenilo

Do jeseni, kad dolaze parlamentarni izbori, vjerojatno ćemo ipak svi zajedno izvjeti lošije, plaće će još padati, radna mjesta, posebno u turizmu, nestajati... Čak i da sve napravite kako treba u borbi protiv koronavirusa, izbore ćete teško moći dobiti, zbog svog ekonomskog položaja ljudi će prirodno tražiti alternaciju.

- O izborima uopće ne razmišljamo. Mi imamo sada toliko posla, da su nam izbori skoro pa zadnja stvar na svijetu. Danas je na stolu zdravlje i spašavanje ljudskih života. Čak i kad sam prije tri tjedna ponovno postao predsjednik HDZ-a, zajedno s timom Odvažno za Hrvatsku, za nas je ta tema bila završena u 23 sata te večeri, kad smo dali izjave i vratili se borbi protiv koronavirusa. Mi smo u ovom mandatu imali cijeli niz kriznih političkih, ekonomskih i socijalnih situacija. Pritom smo uspjeli sačuvati političku stabilnost, pravnu sigurnost, gospodarski rast, društvenu solidarnost, i nakon svih tih izazova dobili smo sada novi, ovu pandemiju, koja je promijenila sve tijekove globalizacije, migracija, svjetske trgovine i osjećaja za ulogu države. Sve se izmijenilo, velika »šahovska ploča« danas ima potpuno nova pravila, preko noći. Sa svim rjezovima se nosimo i probleme rješavamo. Solidarnost svih i povjerenje u institucije ključni su u vremenu »novog normalnog« u kojem živimo. Naša strategija je bila svom silinom udariti na taj virus putem restriktivnih mjera izolacije, i imamo solidne rezultate - nemamo veliku stopu smrtnosti, niti naglo širenje zaraze. Ako ne bude novog vala kasnije tijekom godine, može se reći da ćemo dobro izbalansirati svoje mjere. To su naši prioriteti.

Ako će se smanjivati plaće i materijalna prava u državnoj upravi i javnom sektoru, neće li to još

Prvom preraspodjelom u proračunu vrijednom preko dvije milijarde kuna čuvamo funkcioniranje države, a da nam se pritom ne dogodi socijalna fraktura i da dio ljudi ne oстане bez sredstava za život

dodatno smanjiti potrošnju i gurnuti Hrvatsku u još dublju recesiju? Koji će prijedlozi uopće biti na stolu sindikata javnih službi?

- Održali smo konzultacije sa socijalnim partnerima. Premda smo uložili puno truda u našem mandatu za podizanje plaća državnih službenika, namještenika i zaposlenih u javnim službama, nastavit ćemo razgovarati sa socijalnim partnerima da zajedno vidimo kako možemo ići prema daljnjim uštedama s obzirom na postojeća materijalna prava. To se dakako odnosi i na javna poduzeća i na općine, gradove i županije. Već smo obavili krug razgovora s čelnicima javnih poduzeća o uštedama. Država će se pokazati maksimalno štedljiva. Provodit će se samo postupci javne nabave koji su neophodni za obavljanje osnovnih poslova i funkcija države. Već u četvrtak smo na sjednici Vlade donijeli odluku o preraspodjeli sredstava planiranih u državnim proračunu za 2020. godinu, kojom se radi saniranja posljedica epidemije koronavirusa ukupno preraspodjeljuje 2,1 milijarde kuna, od čega najviše za mjeru očuvanja radnih mjesta. Ovdje se radi o prvoj preraspodjeli te će za dva do tri tjedna uslijediti i druge. Gotovo 90 posto preraspodijeljenih sredstava odnosno 1,87 milijardi kuna namijenjeno je za provedbu mjere očuvanja radnih mjesta kod poslodavaca kojima je zbog posebne okolnosti uvjetovane epidemijom koronavirusom narušena gospodarska aktivnost. Svi moramo podnijeti teret krize solidarno.

Već sada sindikati upozoravaju na moguću zlouporabu, »kreativnost« poduzetnika kroz prebacivanje

prihoda na druge tvrtke ili naplatu računa naknadno, kako bi prikazali manje prihode i dobili mjere, to uočavaju i službenici koji rade na odobravanju zahtjeva. Rekli ste da je Vlada odlučila pokloniti povjerenje poduzetnicima, kako ćete znati da će biti isto i s druge strane? Ne bojite li se da će špekulanti i nakon ove krize, kao i one prošle, izaći još bogatiji, a država i većina njezinih građana i poduzetnika koji poštuju pravila još siromašniji?

- HZZ, HZMO, Porezna uprava i FINA svakodnevno izmjenjuju podatke i uspostavljaju sustav kontrole provedbe svih vladinih mjera. Na taj način će se onemogućiti moguće zlouporabe, jer uz očuvanje radnih mjesta, važno je očuvati i stabilnost javnih financija i kontrolirati sve rashode državnog proračuna i zadržati maksimalnu fiskalnu odgovornost. Isto smo rekli i kod utvrđivanja cijena. Na telefonskoj sjednici donijeli smo odluku da se cijene vrate na 30. siječnja. Apeliram na sve - nemojmo koristiti ove dvije krize za profiteranje, to ne dolazi u obzir. Državni inspektorat će voditi računa da se to ne događa, ne dolazi u obzir da netko u krizi zaraduje više nego je to normalno. Neprihvatljivo je bilo kakvo profiterstvo u ovakvoj krizi bez presedana.

Što od mjera uopće može još biti u novom paketu koji će se pripremati, u kom smjeru se još mora ići?

- I daljnje mjere ćemo kalibrirati kako bi išle na korist građana što je više moguće. Razmatramo donošenje jednog jedinstvenog zakona o mjerama u postupcima pred pravosuđnim tijelima za vrijeme trajanja ovih posebnih okolnosti

epidemije. Tim zakonom propisali bi postupanje pravosuđnih i drugih tijela vezano za protek rokova u pravnim postupcima, pokretanje postupka stečaja te bi olakšali položaj fizičkih osoba kojima dio primanja odlazi na ovrhe. Jasno je da u ovim kriznim vremenima - kao nacija koja dijeli istu sudbinu - teret moramo podnijeti ravnomjerno i solidarno.

Brojne službe u državi sada stoje na desetak ili 20 posto najboljih i najinventivnijih ljudi, lako su posao pretvorili iz papirnato u digitalni. Zašto se to nije dogodilo ranije?

- Ne bih se složio s ovom tezom. Brojni državni službenici rade vrijedno iz ministarstava ili iz svojih domova. Izuzetno smo zahvalni liječnicima, medicinskim sestrama, svom zdravstvenom osoblju, policajcima, inspektorima, vojnicima, svima. Potrebno je imati u vidu da u ovim izvanrednim okolnostima postoje institucije koje uslijed potresa nemaju ni minimalne uvjete za funkcioniranje. Unatoč takvim ograničenjima, svatko od službenika daje svoj doprinos. Digitalizacija je proces kojeg provodimo kroz cijeli naš mandat i moram podsjetiti da smo do sad omogućili, putem sustava e-gradani, 72 digitalne usluge, od toga čak 38 samo u našem mandatu. U svibnju 2017. godine usvojili smo strategiju e-Hrvatska 2020 i njezin Akcijski plan gdje je planirano 126 projekata u iznosu od 2,7 milijardi kuna. Na aktualni izazov borbe s koronavirusom pronašli smo rješenje sa e-propusnicama, što je dio strateškog projekta Vlade u digitalizaciji javne uprave.

Odgovor Milanoviću: Sve je u skladu s Ustavom

Predsjednik Zoran Milanović založio se u intervjuu za jednu TV postaju za dvotrećinsko odlučivanje u Saboru o svim odlukama u kojima se diraju ljudska prava i slobode, poručivši da je »ta dvotrećinska većina corpo morte, tu si potpuno siguran da ti sutra nitko ništa ne može prebaciti. Zato mi nije jasno zašto se to ne radi, a može se još sutra napraviti«. Vaš stav?

- Odluke kojima se ograničavaju pojedina prava i slobode donesene su temeljem uputa struke i u skladu s postojećim zakonodavstvom te isključivo zato jer nastojimo na najbolji mogući način zaštititi zdravlje naših građana. Pri tome vodimo računa da, sva ograničenja donesena radi sprječavanja širenja koronavirusa i zaštite ljudskih života, budu razmjerna i balansirana. Pravni temelj za donošenje tih odluka su Zakon o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti i Zakon o sustavu civilne zaštite, a što je u skladu sa člankom 16. Ustava Republike Hrvatske. Podsjećam, članak 16. propisuje da se slobode i prava mogu ograničiti samo zakonom da bi se zaštitila sloboda i prava drugih ljudi te pravni poredak, javni moral i zdravlje. Naravno, svako ograničenje slobode ili prava mora biti razmjerno prirodni potrebi za ograničenjem. Dakle, slijedom ovog članka Ustava, kada su odluke temeljene na zakonu one se ne moraju donositi dvotrećinskom većinom.

Uporni ste u tom stavu. Što Zakon o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti propisuje točno?

- On propisuje mogućnost ograničavanja slobode kretanja uključujući izolaciju, karantenu, ograničenje kretanja u zaraženim ili neposredno ugroženim područjima te zabranu ulaska u Republiku Hrvatsku i zabranu putovanja u druge države. Izmjenama Zakona o civilnoj zaštiti, Stožer civilne zaštite dobio je, u cilju ujednačavanja postupanja i provedbe mjera zaštite života i zdravlja građana, ovlast donošenja odluka i uputa koje provode stožeri jedinica lokalne samouprave. Mogućnost da Stožer civilne zaštite donosi posebne sigurnosne mjere i temeljem Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti predviđeli smo i izmjenama i dopunama ovog zakona koji je trenutno u proceduri donošenja. To će se odnositi samo na situaciju kada je istodobno proglašena i epidemija i pandemija zarazne bolesti, a Stožer će sigurnosne mjere donositi u suradnji s Ministarstvom zdravstva i Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo te pod neposrednim nadzorom Vlade. Poduzete mjere utemeljene su na zakonima i Ustavu i opravdane iznimnim okolnostima u kojima se nalaze svi hrvatski građani, te iz njih ne proizlazi odgovornost države za eventualnu štetu koja bi nastala.